

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.411.2.1.2024

Pan
prof. dr hab. n. med. Paweł Chęciński
Rektor
Akademii Nauk Stosowanych im. Hipolita
Cegielskiego w Gnieźnie Uczelnia
Państwowa
ul. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego 38,
62-200 Gniezno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.36.2025 Komisji
Rozstrzygającej z dnia 15 kwietnia 2025 r.

R/24/002/LPO – Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępu do edukacji
na poziomie szkolnictwa wyższego w uczelniach województwa wielkopolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Akademia Nauk Stosowanych im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie Uczelnia Państwowa ¹ , dawniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie ² , a następnie Państwowa Szkoła Wyższa im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie ³
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. n. med. Paweł Chęciński, Rektor Akademii, od 1 września 2020 r. ⁴ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: dr hab. Janusz Wiśniewski prof. Akademii, Rektor Akademii, od 1 września 2017 r. do 31 sierpnia 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane przez uczelnię w celu zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami adekwatnych do ich potrzeb warunków udziału w procesie: przyjmowania na uczelnię, kształcenia i prowadzenia przez studentów i doktorantów działalności naukowej. 2. Gospodarowanie środkami w zakresie realizacji zadania wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ dla ustaleń i ocen kontroli ⁵ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Grzegorz Wojtasz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/155/2024 z 17 października 2024 r. oraz upoważnienie nr LPO/25/2025 z 29 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2, 959-960)

¹ Dalej: ANS, Akademia albo Uczelnia

² Nazwa Uczelni obowiązywała do 31 lipca 2021 r., zmiana nastąpiła z dniem 1 sierpnia 2021 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie zmiany nazwy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie (Dz. U. poz. 968).

³ Nazwa Uczelni obowiązywała do 30 kwietnia 2022 r., zmiana nastąpiła z dniem 1 maja 2022 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 17 marca 2022 r. w sprawie zmiany nazw niektórych publicznych uczelni zawodowych (Dz. U. poz. 638)

⁴ Dalej: Rektor

⁵ Dalej także: badany albo kontrolowany okres

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uczelnia podejmowała działania w celu zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami adekwatnych warunków do udziału w procesie przyjmowania, kształcenia i prowadzenia działalności naukowej, ale nie zawsze były one rzetelne i skuteczne.

Uczelnia współpracowała z organizacją zajmującą się sprawami osób ze szczególnymi potrzebami i wykorzystywała pozyskane informacje w podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami działaniach. Rektor ustanowił strukturę organizacyjną i zasady wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami, które uwzględniały realizację różnorodnych potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Powołany został też Pełnomocnik Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami, który podejmował działania w celu realizacji nałożonych na niego zadań i udzielił pomocy wszystkim, którzy o taką pomoc wystąpili. Uczelnia nie ustalała jednak celów do realizacji w tym obszarze i mierników ich realizacji. Ponadto, duża rotacja na stanowisku Pełnomocnika oraz ograniczone możliwości kontaktu z nim, powodowały, że działania te obarczone były dużym ryzykiem niezapewnienia bieżącej, systematycznej, kompleksowej oraz adekwatnej do potrzeb pomocy dot. korzystania z edukacji na zasadzie równości z innymi osobami.

ANS podejmowała również aktywność związaną z zapewnieniem dostępności w obszarach dostępności cyfrowej, informacyjnej i architektonicznej. Działania zmierzające do zapewnienia dostępności architektonicznej odnośnie do parkingu i dróg asfaltowych nie były jednak skuteczne.

Realizacja projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego przebiegała zgodnie z umową, osiągnięte zostały założone do realizacji wskaźniki, a wnioski o płatność i sprawozdania z realizacji projektu były zgodne z ewidencją księgową i obejmowały zakres rzeczowy i finansowy objęty umową o dofinansowanie.

Środki z dotacji na fundusz wsparcia osób z niepełnosprawnościami wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem, ale stwierdzono nierzetelność dotyczącą gospodarowania tymi środkami. Pomimo posiadania niewykorzystanych środków nie zrealizowano bowiem części zadań dot. zidentyfikowanych potrzeb osób o ograniczonej sprawności. Niewykorzystanie środków w pełnej wysokości wpłynęło na umniejszenie wysokości przyznanej dotacji w kolejnym roku, a tym samym zmniejszenie szans na realizację przez Uczelnię wszystkich zidentyfikowanych potrzeb osób o ograniczonej sprawności.

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane przez uczelnię w celu zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami adekwatnych do ich potrzeb warunków udziału w procesie: przyjmowania na uczelnię, kształcenia i prowadzenia przez studentów i doktorantów działalności naukowej

Opis stanu faktycznego

1.1. W badanym okresie w ANS na studiach I i II stopnia rozpoczęło naukę 2886 studentów⁹, w tym 69 (2,4%) były to osoby ze szczególnymi potrzebami¹⁰. W ANS nie kształcono doktorantów. W rekrutacjach na poszczególne lata akademickie udział wzięło łącznie 1261 osób, w tym 17 ze szczególnymi potrzebami¹¹.

(akta kontroli, str. 6, 815, 817)

Uczelnię w badanym okresie ukończyło 460 osób, w tym sześć (1,3%) były to osoby ze szczególnymi potrzebami. W tym samym czasie 14 studentów ze szczególnymi potrzebami zostało skreślonych z listy studentów¹², a powodami skreślenia było: brak postępów w nauce (10 osób), rezygnacja ze studiów (trzy osoby) oraz niepodjęcie nauki po urlopie (jedna osoba). Z uzyskanej w toku kontroli dokumentacji nie wynikało, aby przyczyną rezygnacji była bariera w dostępie do kształcenia.

(akta kontroli, str. 6-12)

Uczelnia zatrudniała pracowników z niepełnosprawnościami, po czterech w 2019 r. i 2021 r., po trzech w 2020 r. i 2023 r., dwóch w 2022 r. i pięciu w 2024 r.

(akta kontroli, str. 13)

1.2. Statut ANS¹³ określał, że do podstawowych zadań Uczelni należy stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych¹⁴. W uczelni funkcjonował Pełnomocnik Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami¹⁵, do którego zadań należało m.in.: monitorowanie liczby osób z orzeczoną niepełnosprawnością, prowadzenie panelu informacyjnego na stronie Uczelni, wnioskowanie o fundusze na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz monitorowanie ich wykorzystania, określanie ich potrzeb, współpraca z pozauczelnianymi

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Odpowiednio w roku akademickim: 2019/2020 – 444, 2020/2021 – 504, 2021/2022 – 476, 2022/2023 – 421, 2023/2024 – 430 i 2024/2025 – 611.

¹⁰ Odpowiednio w roku akademickim: 2019/2020 – 6, 2020/2021 – 5, 2021/2022 – 12, 2022/2023 – 13, 2023/2024 – 11 i 2024/2025 – 22.

¹¹ W roku akademickim 2023/2024 – 3 osoby, a w roku akademickim 2024/2025 – 14 osób ze szczególnymi potrzebami wzięło udział w rekrutacji. W poprzednich latach system informatyczny nie zbierał statystyk w tym zakresie.

¹² W 2019/2020 – 3, 2021/2022 – 5, 2022/2023 – 4 i 2023/2024 – 1.

¹³ Uchwałą Senatu Uczelni nr 391/2019 z 12 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia statutu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. H. Cegielskiego w Gnieźnie, zmieniany uchwałami Senatu nr: 401/2019 z 18 grudnia 2019 r., 404/2020 z 17 kwietnia 2020 r., 428/2021 z 12 marca 2021 r., 455/2022 z 22 czerwca 2022 r.

¹⁴ §8 ust 1 pkt 7

¹⁵ Dalej: Pełnomocnik

organizacjami wspierającymi takie osoby, opiniowanie dokumentów związanych z kształceniem i rehabilitacją tych osób¹⁶.

(akta kontroli, str. 93-111)

Zakres kompetencji i obowiązków Pełnomocnika określany był każdorazowo w zarządzeniach powołujących i obejmował m.in. działania związane z analizą potrzeb w zakresie osób z niepełnosprawnościami, inicjowanie i opiniowanie działań podejmowanych w zakresie osób z niepełnosprawnościami oraz współpraca w ramach uczelni i z organizacjami zewnętrznymi w celu realizacji działań skierowanych do studentów i pracowników z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli, str. 44-59)

Jak wyjaśnił Rektor, Pełnomocnik ustalał potrzeby osób z niepełnosprawnościami poprzez analizę dokumentów dotyczących tych osób i rozmowę z nimi. Realizował on powierzone zadania samodzielnie, jednoosobowo, składał Rektorowi coroczne sprawozdania z działalności, a oprócz tego, w latach 2022-2024 złożył 23 wnioski w sprawie zrealizowania zakupów i usług związanych z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, w tym: likwidacji progów w budynku nr 3, oznaczenia niebieską farbą dwóch miejsc dla niepełnosprawnych, zakupu pętli indukcyjnych, oznaczenia nazw i numeracji sal kodami QR, zastosowania piktogramu usytuowania windy, zainstalowania instalacji alarmowo-przywoławczych w toaletach dla niepełnosprawnych, usunięcia awarii dzwonka przed wejściem do budynku nr 3¹⁷, zakupu trzech pętli indukcyjnych, przeprowadzenia szkoleń dla studentów w zakresie dostępności¹⁸, zakupu dwóch przenośnych pętli indukcyjnych, przeprowadzenia szkoleń dla studentów, zakupu dwóch stanowisk usługi tłumacza języka migowego, zakupu pionowej windy dla wózków inwalidzkich (budynek nr 7)¹⁹, podpisania umowy na doraźne konsultacje z psychologiem lub psychiatrą²⁰, zakupu trzech pętli indukcyjnych (budynek 3, 4 i 5)²¹, zakupu dwóch pętli indukcyjnych (biblioteka i BON)²², zakupu powiększalnika²³, udziału Pełnomocnika w trzech konferencjach poświęconych osobom ze szczególnymi potrzebami²⁴, zgody na przeprowadzenie ankiety oceny potrzeb wśród studentów niepełnosprawnościami²⁵ oraz zorganizowania szkoleń w obszarze wsparcia osób niepełnosprawnych²⁶. Pełnomocnik każdorazowo wskazywała uczelniemu funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych jako źródło do pokrycia wydatków. Na dzień prowadzenia kontroli, na realizację oczekiwały jeszcze: likwidacja progów, oznaczenie sal kodami QR, piktogramy usytuowania windy, instalacje przywoławcze w toaletach, szkolenia z zakresu dostępności i wsparcia osób z niepełnosprawnościami, zakup trzech pętli indukcyjnych i dwóch stanowisk tłumacza języka migowego.

(akta kontroli, str. 67-86, 149-169, 829-830, 967-968)

¹⁶ Zadania przypisane w regulaminie organizacyjnym wprowadzonym zarządzeniami Rektora: nr 31/2019 z dnia 26 września 2019 r. i 36/2021 z dnia 7 maja 2021 r.

¹⁷ Pismo do Rektora z 18 października 2022 r.

¹⁸ Pismo do Rektora z 24 marca 2023 r.

¹⁹ Pismo do Dyrektora Zarządzającego z 4 kwietnia 2023 r.

²⁰ Pismo do Rektora z 24 października 2024 r.

²¹ Pismo do Rektora z 11 grudnia 2023 r.

²² Pismo do Rektora z 20 października 2024 r.

²³ Pismo do Rektora z 24 października 2024 r.

²⁴ Pisma do Rektora z: 20 listopada 2023 r., 25 października 2024 r. i 25 października 2024 r.

²⁵ Pismo do Rektora z 30 listopada 2023 r.

²⁶ Pisma do Rektora z: 2 lutego 2024 r. i 24 października 2024 r.

Drogi i place kampusu znajdującego się przy ul. Wrzesińskiej miały ubytki nawierzchni, były nierówne i utrudniały poruszanie się po terenie Uczelni. Stanowiło to nierzetelne realizowanie zadania w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej do obiektów Uczelni, co zostało szerzej opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 791-793)

Na przestrzeni badanego okresu Rektor powołał²⁷ kolejno sześciu Pełnomocników, a pełnienie funkcji Pełnomocnika było ich dodatkowym zadaniem.

(akta kontroli, str. 44-66, 814)

W §1 ust 4 zarządzenia Rektora w sprawie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami²⁸ wskazano, że w uczelni funkcjonowało Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami²⁹, którego pracami kierował Pełnomocnik. W regulaminie organizacyjnym Uczelni nie wskazano takiej komórki organizacyjnej.

Pomieszczenie Pełnomocnika, wskazane na stronie internetowej znajdowało się w piwnicy budynku nr 7 w kompleksie budynków przy ul. Wrzesińskiej i było przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami³⁰. Na stronie internetowej ANS jako sposób kontaktowania się z Pełnomocnikiem wskazano adres poczty elektronicznej Pełnomocnika i adres pocztowy, a nie wskazano możliwości kontaktu telefonicznego, co nie uwzględniało wszystkich form kontaktu osób z niepełnosprawnościami z Uczelnią, ze względu na specyfikę ich potrzeb i nie zapewniało wszystkim studentom równych warunków kontaktu z Uczelnią.

Pełnomocnik pełnił dyżur przez jedną godzinę tygodniowo³¹. Takie zorganizowanie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami było działaniem nierzetelnym, co zostało opisane szerzej w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 87-92, 98-99, 105-107, 124-125, 188-194, 791)

Rektor wyjaśnił, że ze względu na niewielką liczbę osób ze szczególnymi potrzebami, które studiują lub pracują na Uczelni, nie widział potrzeby wyodrębniania organizacyjnego Biura, a obecność Pełnomocnika według niego była wystarczająca. Wyjaśnił również, że kontakt mailowy uważał za wystarczający, ale w toku kontroli wpisano na stronę ANS numer do kontaktu telefonicznego z Pełnomocnikiem. Poza tym podał, że od 2022 r. pracownik Uczelni jest tłumaczem języka migowego.

(akta kontroli, str. 87-90, 816, 819, 836)

²⁷ Zarządzeniami nr: 28/2015 z 22 października 2015 r. (w okresie od 22 października 2015 r. do 18 października 2020 r.), 72/2020 z 19 października 2020 r. (w okresie od 19 października 2020 r. do 3 stycznia 2021 r.), 87/2020 z 4 grudnia 2020 r. (w okresie od 4 stycznia 2021 r. do 6 lutego 2022 r.), 6/2022 z 7 lutego 2022 r. (w okresie od 7 lutego 2022 r. do 27 sierpnia 2023 r.), 46/2023 z 28 sierpnia 2023 r. (w okresie od 28 sierpnia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli), 87/2024 z 16 grudnia 2024 r. (od 16 grudnia 2024 r. w celu zastępstwa nieobecnego Pełnomocnika).

²⁸ Zarządzenie nr 33/2023 Rektora z 26 czerwca 2023 r. w sprawie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Akademii Nauk Stosowanych im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie Uczelnia Państwowa.

²⁹ Dalej: Biuro, BON

³⁰ Dojścia do Biura (korytarze) o szerokości min. 150 cm, na całej drodze dojścia brak progów i utrudnień, windy znajdujące się na trasie dojścia do Biura przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, drzwi wejściowe do Biura o szerokości min. 90 cm.

³¹ We wtorki w godzinach od 8:30 do 9:30.

Powołana w czerwcu 2023 r.³² przez Rektora stała komisja weryfikacyjna ds. dostępności i BHP w Uczelni³³, dwukrotnie przeprowadziła weryfikację dostępności w ANS³⁴ i na tej podstawie uaktualniona została deklaracja dostępności architektonicznej³⁵, informacyjnej i cyfrowej, znajdująca się na stronie internetowej Uczelni³⁶. W skład komisji wchodził: Pełnomocnik, koordynator działań dotyczących obsługi informatycznej, specjalista ds. zamówień publicznych, kierownik działu administracyjno-technicznego i specjalista BHP.

(akta kontroli, str. 112-129, 791-793)

W badanym okresie nie wpłynęło do Uczelni żądanie zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej, na podstawie art. 18 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych³⁷. Strona internetowa Uczelni dwukrotnie była poddawana analizie spełniania warunków dostępności określonych standardem WCAG 2.1³⁸ pierwszy raz w 2023 r., a drugi raz w 2024 r. W obu przypadkach spełnione zostały warunki dla częściowej dostępności na wymaganym poziomie - AA. W raporcie z 2023 r. wskazanych zostało pięć kryteriów spełnionych częściowo lub niespełnionych³⁹, a w raporcie z 2024 r. było to cztery kryteria⁴⁰.

(akta kontroli, str. 130-148, 815, 819)

Rektor wyjaśnił, że Uczelnia podejmowała działania w celu dostosowania strony www do standardów, ale koszty dostosowania do wszystkich standardów WCAG są wysokie, w związku z tym dalsze działania w tym zakresie uzależnione są od pozyskania dodatkowego finansowania na ten cel. Podał też, że w badanym okresie Uczelnia współpracowała z jednym podmiotem, Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalnym Promyk, a sugestie tego stowarzyszenia zostaną uwzględnione podczas najbliższej zmiany statutu i właściwych zarządzeń.

(akta kontroli, str. 815, 817-818, 826, 835)

1.3. Osoby ze szczególnymi potrzebami mogły korzystać ze wsparcia w ramach procesu nauczania⁴¹, które polegało m.in. na możliwościach: dostosowania zajęć, formy, terminów i czasu trwania zaliczeń do indywidualnych potrzeb, skorzystania podczas zajęć i egzaminów z pomocy asystenta lub specjalistycznego sprzętu. Z indywidualnej organizacji studiów skorzystało 71

³² Zarządzeniem nr 35/2023 z 26 czerwca 2023 r., zmienione zarządzeniem nr 10/2024 z 15 marca 2024 r.

³³ Dalej: Komisja

³⁴ W dniach: 26 marca 2024 r. i 16 października 2024 r.

³⁵ Zakres dostępności architektonicznej był przedmiotem oględzin przeprowadzonych w trakcie kontroli.

³⁶ <https://ans-gniezno.edu.pl>

³⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 1440.

³⁸ Web Content Accessibility Guidelines ver. 2.1. Pierwsze sprawdzenie odbyło się w czerwcu 2023 r., a drugie w grudniu 2024 r.

³⁹ Kryteria: 1.1.1.-Alternatywy tekstowe (brak opisów alternatywnych dla obrazów w sekcji aktualności i na banerach strony), 1.4.3.-Kontrast (niski kontrast między tekstem, a tłem w menu głównym), 2.1.1.-Klawiatura (menu rozwijane nie działa prawidłowo przy nawigacji klawiaturą), 2.4.1.-Blok nawigacyjny (brak mechanizmu „Przejdź do strony głównej”) i 4.1.2.-Nazwy, role, wartości (niektóre przyciski formularzy i elementy nawigacyjne nie mają przypisanych odpowiednich parametrów).

⁴⁰ Kryteria: 1.1.1.-Alternatywy tekstowe (brak opisów alternatywnych dla obrazów), 1.4.3.-Kontrast (niski kontrast w niektórych sekcjach), 2.4.1.-Blok nawigacyjny (brak mechanizmu „Przejdź do strony głównej”) i 4.1.2.-Nazwy, role, wartości (niektóre przyciski formularzy i elementy nawigacyjne nie mają przypisanych odpowiednich parametrów).

⁴¹ Regulaminy organizacyjne wprowadzone uchwałami Senatu: nr 393/2019 z dnia 26 września 2019 r., 430/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 r. i 476/2023 z dnia 28 kwietnia 2023 r.

studentów, w tym pięciu ze szczególnymi potrzebami⁴². Wszystkie osoby ze szczególnymi potrzebami, które wystąpiły o indywidualną organizację studiów, otrzymały na nią zgodę.

(akta kontroli, str. 178-187, 228)

Rektor w czerwcu 2023 r.⁴³ określił strukturę instytucjonalną i zasady zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w ANS, zasady i zakres udzielania pomocy przez Pełnomocnika oraz sposób zgłaszania braków w zakresie dostępności. W przypadku braku dokumentów stwierdzających szczególne potrzeby, wsparcie udzielane mogło być po przeprowadzeniu przez Pełnomocnika rozmowy z zainteresowanym⁴⁴.

(akta kontroli, str. 188-194)

Zasady przyznawania wsparcia w formie asystenta edukacyjnego studentom obowiązywały od października 2023 r.⁴⁵ i zakładały przyznawanie takiego wsparcia na wniosek, do którego musiało być dołączone orzeczenie o stopniu niepełnosprawności studenta lub inny dokument wystawiony przez lekarza, z którego wynikać będzie, że student nie jest w stanie samodzielnie wykonywać czynności w procesie dydaktycznym lub funkcjonować w środowisku akademickim i zdobywać wiedzę.

(akta kontroli, str. 195-206)

W 2024 r. Rektor wprowadził zasady i procedury dotyczące sposobu dostosowania procesu kształcenia dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób: z niepełnosprawnościami, z chorobami przewlekłymi, ze szczególnymi trudnościami w uczeniu się i funkcjonowaniu, u których nagła choroba lub wypadek spowodowały czasową niezdolność do pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia⁴⁶. O pomoc w dostosowaniu wnioskować mogli studenci posiadający dokumentację specjalistyczną (orzeczenie o niepełnosprawności, zaświadczenie lekarskie, medyczny opis choroby, dokumenty z poradni psychologiczno-pedagogicznej, itp.) określającą ich potrzeby. Adaptacja polegać miała na dostosowaniu zajęć, na wniosek studenta ze szczególnymi potrzebami, do jego indywidualnych możliwości. W 2024 r. z adaptacji skorzystało dwóch studentów, w zakresie: udostępnienia transkrypcji nagrania w części „słuchanie” podczas egzaminu z języka obcego w jednym przypadku i wydłużenie czasu pracy na egzaminie z języka obcego w drugim przypadku.

(akta kontroli, str. 207-213)

Rektor wyjaśnił, że rozbieżności w ww. zarządzeniach co do dokumentów, jakie przedstawić mają osoby uprawnione, aby otrzymać wsparcie wynikają z tego, że część z opisanych tam rozwiązań, skierowana jest do osób z niepełnosprawnościami i wtedy wymagane jest orzeczenie o niepełnosprawności, a część do osób z innymi szczególnymi potrzebami, a wtedy nie jest wymagane takie orzeczenie.

(akta kontroli, str. 816, 820-821)

Powyższe zarządzenia nie były konsultowane z osobami zainteresowanymi, tj. studentami lub pracownikami z niepełnosprawnościami. Rektor wyjaśnił, że

⁴² Spośród tych pięciu osób, ze względu na wykonywaną pracę zawodową trzy osoby, ze względu na chorobę i proces leczenia jedna oraz ze względu na opiekę nad noworodkiem jedna osoba.

⁴³ Zarządzenia nr 33/2023 z 26 czerwca 2023 r.

⁴⁴ §11 pkt 5 zarządzenia nr 33/2023 z 26 czerwca 2023 r.

⁴⁵ Wprowadzone zarządzeniem nr 59/2023 Rektora ANS z 2 października 2023 r.

⁴⁶ Zarządzenie nr 02/2024 z 15 stycznia 2024 r.

za każdym razem zarządzenia te były konsultowane z Pełnomocnikiem i uważa to za wystarczające.

(akta kontroli, str. 816, 820)

ANS nie ustaliła celów w zakresie wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami, co było działaniem nierzetelnym i zostało opisane w części Stwierdzone nieprawidłowości. Na konieczność wprowadzenia celów w tym zakresie wskazało też Stowarzyszenie Promyk.

(akta kontroli, str. 816, 819)

1.4. ANS przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu „Uczelnia Dostępna dla Osób z Niepełnosprawnościami”⁴⁷, zgodnie z oświadczeniem zawartym w załączniku do wniosku potwierdzającym spełnianie kryterium dostępu nr 6, sporządziła audyt dostępności Uczelni dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami w zakresie stanu infrastruktury i organizacji kształcenia. Audyt powstał we współpracy ze Stowarzyszeniem Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „Promyk”⁴⁸, z którym stan dostępności został określony w odniesieniu m.in. do: jednostki organizacyjnej zajmującej się dostępnością; wdrażania form dostosowania procesu rekrutacji dla osób z niepełnosprawnościami będącymi kandydatami na studia; istnienia oficjalnego regulaminu funkcjonowania jednostki organizacyjnej zajmującej się dostępnością. W załączniku tym w części dot. stanu docelowego jaki zostanie osiągnięty w wyniku realizacji projektu wskazane zostały informacje o planowanych działaniach na rzecz dostosowania stron internetowych oraz systemów informatycznych. Rektor wyjaśnił również, że Uczelnia w zakresie rozpoznania potrzeb oraz zaplanowania działań we wniosku nie prowadziła badań wśród studentów i kadry naukowo-dydaktycznej ze szczególnymi potrzebami. Pełnomocnik 26 stycznia 2021 r., tj. po podpisaniu umowy o dofinansowanie Projektu sporządził audyt dostępności, w którym zawarł zalecenia dotyczące wszystkich aspektów dostępności w obszarach: architektonicznym, edukacyjno-społecznym i organizacyjnym.

(akta kontroli, str. 229-231, 422, 815, 818-819, 844-851, 869-893).

Jako cel główny realizacji Projektu Uczelnia wskazała wzrost dostępności Uczelni i dostosowanie jej oferty do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Cel ten miał być osiągnięty poprzez: wsparcie zmian organizacyjnych, zwiększenie dostępności architektonicznej, wdrożenie informatycznych narzędzi i rozwiązań, opracowanie i wdrożenie procedur mających na celu zwiększenie jakości i zakresu działań, wprowadzenie do programów nauczania modyfikacji wyrównujących szanse studentów z niepełnosprawnościami i wsparcie w postaci pomocy dydaktycznych oraz realizację szkoleń z zakresu niepełnosprawności wśród pracowników uczelni. We wniosku o dofinansowanie oraz w dokumentach diagnozy stanu Uczelni sporządzonych przed złożeniem wniosku o realizację Projektu, nie było odniesienia do potrzeb osób z trudniej dostrzegalnymi potrzebami np. z przewlekłymi chorobami somatycznymi, zaburzeniami lub kryzysami psychicznymi i zaburzeniami neurorozwojowymi (spektrum autyzmu, ADHD i inne).

(akta kontroli, str. 238-304)

⁴⁷ Dalej: Projekt lub projekt; Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, pod nazwą „Uczelnia Dostępna dla Osób z Niepełnosprawnościami” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

⁴⁸ Dalej: Stowarzyszenie Promyk lub Stowarzyszenie

Rektor poinformował, że nie ma takiego odniesienia, ponieważ regulamin projektu nie wymagał takiego uszczegółowienia, ale sprawy osób z innymi szczególnymi potrzebami były poruszane na szkoleniach w ramach Projektu, Ponadto akty wewnętrzne wydane w związku z realizacją projektu (w szczególności zarządzenie nr 33/2023), przewidują różnorodne formy wsparcia, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli, str. 824, 828-829)

Uczelnia, m.in. w ramach realizacji projektu, współpracowała ze Stowarzyszeniem, co zostało szarzej omówione w punkcie. 1.9 wystąpienia.

ANS realizowała zadania w obszarze wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami, w sposób doraźny, bez ustalonych celów, m.in. w oparciu o analizę potrzeby tych osób oraz korzystając z ustaleń uczelnianej Komisji ds. dostępności i BHP.

(akta kontroli, str. 422, 967-968)

1.5. W regulaminie organizacyjnym Uczelni przewidziano funkcjonowanie stanowiska Pełnomocnika ds. grantów i projektów. Do jego zadań należało m.in. przygotowanie wniosków o dofinansowanie z funduszy zewnętrznych, współpraca z jednostkami organizacyjnymi Uczelni podczas realizacji projektów, oraz rozliczanie tych projektów. W badanym okresie Rektor nie powołał ww. pełnomocnika.

(akta kontroli, str. 104-111)

Rektor wyjaśnił, że nie powołał pełnomocnika, ponieważ nie zdołał pozyskać odpowiedniego kandydata na to stanowisko, który dysponowałby odpowiednią wiedzą i doświadczeniem, za pieniądze jakie jest w stanie zaoferować Uczelnia.

(akta kontroli, str. 948)

W ramach realizacji Projektu ANS zaplanowała zrealizowanie zakupów majątkowych i szkoleń. Nie planowała remontów. Do sporządzania wniosku o dofinansowanie Uczelnia nie powołała zespołu, a zleciła jego sporządzenie podmiotowi zewnętrznemu.

(akta kontroli, str. 238-304, 480-523, 866-868)

Rektor wyjaśnił, że na etapie przygotowywania wniosku nie został powołany formalnie zespół opracowujący założenia do projektu. Ze względu na brak doświadczenia, przygotowanie wniosku zlecono osobie posiadającej takie doświadczenie. Była ona odpowiedzialna za skompletowanie danych do wniosku i w tym celu przeprowadzała m. in. rozmowy ze studentami z niepełnosprawnością i grupą pracowników. Była ona w stałym kontakcie z ówczesnym Rektorem i Kanclerzem Uczelni oraz pracownikami zgodnie z ich kompetencjami i tą drogą również uzyskiwał niezbędne dane i wyjaśnienia. W zakresie badania dostępności Uczelni jako materiał wyjściowy zostały wykorzystane informacje zamieszczone w deklaracji dostępności.

(akta kontroli, str. 824, 829)

Uczelnia zleciła podmiotowi zewnętrznemu wsparcie w zakresie realizacji Projektu, polegające na przygotowaniu wniosków sprawozdawczych, o płatność, przygotowanie załączników do tych wniosków, monitorowanie budżetu projektu, weryfikacja poprawności dokumentów rozliczeniowych, doradztwo w zakresie realizacji projektu oraz kontakty z Instytucją Pośredniczącą.

(akta kontroli, str. 896-898)

Rektor wyjaśnił, że zlecił te zadania firmie zewnętrznej, w związku z korzyściami organizacyjnymi takiego rozwiązania oraz brakiem odpowiednio doświadczonych pracowników Uczelni.

(akta kontroli, str. 948-949)

1.6. W badanym okresie o udzielenie wsparcia w ramach funduszu wsparcia studentów z niepełnosprawnościami w ANS zwróciło się trzech studentów. W jednym przypadku (wsparcie asystenta m.in. przy przemieszczaniu się pomiędzy salami i budynkami, uruchamianiu komputera) nie doszło do przyznania wsparcia, ze względu na to, że pomoc studentowi zaoferowali koledzy z jego grupy. W dwóch pozostałych przypadkach⁴⁹, po przeprowadzeniu określonej przepisami wewnętrznymi procedury, wnioskowane wsparcie zostało udzielone.

(akta kontroli, str. 188-194, 207-212, 213-227,)

1.7. W ramach realizacji Projektu, Uczelnia, w poszczególnych obszarach, zrealizowała zadania: wynagrodzenie Pełnomocnika weryfikującego obowiązującą strukturę Uczelni i opracowującego modyfikację struktury pod kątem dostępności (obszar 1 – Struktura organizacyjna); zakup schodofazu gąsienicowego (obszar 2 – Architektura); zakup 5 systemów informatycznych⁵⁰, wdrożenie i przeszkolenie pracowników w zakresie tych systemów (obszar 3 – Technologie wspierające); weryfikacja obowiązujących w Uczelni procedur, zakup 2 systemów informatycznych⁵¹ i przeszkolenie pracowników w zakresie ich użytkowania (obszar 4 – Procedury); Zakup sprzętu (obszar 5 – Rodzaje wsparcia edukacyjnego); realizacja 4 szkoleń⁵² dla pracowników Uczelni (obszar 6 – Szkolenia podnoszące świadomość niepełnosprawności).

(akta kontroli, str. 232-233)

W badanym okresie ze środków funduszu wsparcia osób z niepełnosprawnościami realizowane były zadania dotyczące: obszaru 1 – dodatek zadaniowy dla Pełnomocnika (w latach 2023-2024), obszaru 2 – utrzymanie i konserwacja platformy dla osób niepełnosprawnych (w latach 2019-2021), pomalowanie miejsc dla niepełnosprawnych, oklejenie stopni schodów taśmą kontrastową (2022 r.), zakup pętli indukcyjnych (w latach 2023-2024), zakup powiększalnika (2024 r.) i obszaru 6 – warsztaty dla studentów „Standardy komunikacji, obsługi i savoir-vivre w kontaktach z osobami z niepełnosprawnością” (2022 r.), „Student w kryzysie psychicznym” i „Praca ze studentem z niepełnosprawnością sensoryczną – słuch i wzrok” (2024 r.), udział Pełnomocnika w 2 konferencjach (2023 r. i 2024 r.).

(akta kontroli, str. 232-233, 478-479)

1.8. W ramach realizacji Projektu ANS przyjęło i monitorowało postępy w projekcie za pomocą 13 wskaźników realizacji, w tym ośmiu wskaźników

⁴⁹ Udostępnienie transkrypcji nagrania podczas egzaminu w części realizowanej ze słuchu; Wydłużenie czasu pracy na egzaminie końcowym z języka obcego.

⁵⁰ Systemy: Wspomagania procesu kształcenia (Praktyki), Biblioteczny, e-Wnioski, identyfikacji procesów, dystrybucji procesów

⁵¹ Systemy: identyfikacji procesów, dystrybucji procesów.

⁵² Szkolenia: „Obsługa studenta z niepełnosprawnością. Komunikacja i Savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnościami”, „Szkolenie w zakresie kompetencji dydaktycznych/dostępność”, „Szkolenie w temacie zarządzania dostępnością” i „Szkolenie specjalistyczne dla kadry uczelni dotyczące dostępności”.

produktu⁵³ i pięciu wskaźników rezultatu⁵⁴. ANS zrealizowała te wskaźniki na poziomie od 100% do 125%.

(akta kontroli, str. 238-326)

1.9. Porozumienie ANS ze Stowarzyszeniem dotyczyło współpracy w latach 2019-2024. Określono w nim, że Stowarzyszenie będzie współpracowało z Uczelnią na rzecz osób z niepełnosprawnościami m.in. w zakresie: poprawy w dostępie i warunkach kształcenia, konsultowania i opiniowania projektów zmian prawa, propagowania idei wprowadzania na rynek nowych zawodów, wspierania nowych technologii przyjaznych osobom z niepełnosprawnościami, likwidowania barier dla tych osób. Stowarzyszenie w ramach realizacji Projektu dokonało przeglądu procedur obowiązujących w Uczelni, pod kątem ich adekwatności w zakresie realizacji spraw osób z niepełnosprawnościami i przygotowało pisemną opinię⁵⁵ dotyczącą tych procedur. Wytyczne zawarte w tej opinii dotyczyły: uwzględnienia w statucie realizacji zadań na rzecz pracowników z niepełnosprawnościami, uwzględnienia w strategii Uczelni działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, wprowadzenie procedur do niektórych zadań Pełnomocnika wskazanych w regulaminie organizacyjnym, włączenie Pełnomocnika w proces przyznawania stypendiów dla osób z niepełnosprawnościami, wyraźne wskazanie osoby/jednostki procedującej wnioski studentów o wsparcie, wzmocnienie roli Pełnomocnika w realizacji zadań związanych z likwidacją barier.

(akta kontroli, str. 422-428)

Rektor wyjaśnił, że Stowarzyszenie było jedyną organizacją, z którą współpracowano w zakresie osób ze szczególnymi potrzebami, a ich postulaty będą realizowane podczas planowanych zmian w statucie Uczelni. Ponadto wprowadzone zarządzenie Rektora nr 33/2024 wzmocniło pozycję Pełnomocnika, co było jednym z postulatów ww. stowarzyszenia.

(akta kontroli, str. 815, 818, 826, 835)

Ponadto podczas realizacji Projektu ww. stowarzyszenie składało kwartalne sprawozdania⁵⁶ w zakresie działań w Projekcie, zatwierdzonych przez to stowarzyszenie pod kątem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli, str. 429-445)

1.10. Uczelnia na swojej stronie internetowej⁵⁷, w zakładce „Student ze szczególnymi potrzebami”, informowała m.in. o: zakresie dostępnego wsparcia

⁵³ Liczba: obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (1 obiekt), osób objętych szkoleniem/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych (40 osób), podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne (1 podmiot), pracowników kadry dydaktycznej objętych wsparciem EFS w zakresie procesu kształcenia (20 osób), pracowników kadry kierowniczej i administracyjnej uczelni objętych wsparciem w zakresie zarządzania uczelnią (20 osób), przedstawicieli kadry uczelni objętych wsparciem w programie w zakresie edukacji włączającej (40 osób), uczelni objętych wsparciem EFS w zakresie wdrażania informatycznych narzędzi zarządzania i udostępniania informacji o szkolnictwie wyższym (1 uczelnia), które zostały objęte wsparciem niwelującym zidentyfikowane bariery dostępności (1 uczelnia).

⁵⁴ Liczba: pracowników uczelni, którzy dzięki wsparciu z EFS podnieśli swoje kompetencje dydaktyczne (18 osób), pracowników uczelni, którzy dzięki wsparciu z EFS podnieśli swoje kompetencje zarządcze (18 osób), przedstawicieli kadry uczelni, którzy dzięki wsparciu EFS podnieśli swoje kompetencje w zakresie edukacji włączającej (36 osób), uczelni, które wdrożyły rozwiązania niwelujące zidentyfikowane bariery dostępności (1 uczelnia), uczelni, które wdrożyły zmiany w zakresie zarządzania procesem kształcenia (1 uczelnia).

⁵⁵ Opinia z 14 kwietnia 2023 r.

⁵⁶ 9 sprawozdań, z: 12 kwietnia 2021 r., 13 lipca 2021 r., 12 października 2021 r., 10 stycznia 2021 r., 12 kwietnia 2022 r., 3 sierpnia 2022 r., 11 października 2022 r., 9 stycznia 2023 r. i 11 kwietnia 2023 r.

⁵⁷ Strona: <https://ans-gnieszno.edu.pl/studenci/uczelnia-bez-barier-2/>

dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. usługi asystenta edukacyjnego, dostosowanie procesu nauczania, zasadach przyznawania stypendiów dla osób z niepełnosprawnościami, udogodnieniach infrastrukturalnych uczelni, w tym windy, toalety przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami i pętla indukcyjna, projektach realizowanych w obszarze wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami – m.in. Program, Erasmus dla osób z niepełnosprawnościami, oraz możliwościach zatrudnienia dla tych osób. Rektor wyjaśnił, że przedstawiciele Uczelni przekazywali potencjalnym kandydatom informacje o ww. udogodnieniach podczas spotkań promocyjnych z młodzieżą⁵⁸.

(akta kontroli, str. 446-450, 816, 819-820, 894-895, 944-945)

1.11. Rekrutacja na studia w ANS odbywała się przy wykorzystaniu elektronicznego systemu IRK,⁵⁹ który miał na celu ułatwienie kandydatom składanie wniosków. Biuro Rekrutacji znajdowało się w budynku nr 4 ANS, w którym zapewniono warunki dostępu dla osób z niepełnosprawnościami⁶⁰. Kandydaci mogli też kontaktować się z Biurem Rekrutacji telefonicznie lub mailowo. W badanym okresie Uczelnia w regulaminach rekrutacji na studia⁶¹ ustaliła preferencje dla osób z niepełnosprawnościami w przyjmowaniu na studia, polegające na tym, że na podstawie decyzji Rektora mogły być one przyjęte, nawet gdy nie zakwalifikowały się w procesie rekrutacji na listę przyjętych. Limit takich dodatkowych przyjęć ustalony został na 2% miejsc. Ponadto w rekrutacji na rok akademicki 2024/2025⁶² osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby z niepełnosprawnościami, mogły poinformować Uczelnię o tych potrzebach oraz konieczności dostosowania Uczelni do ich potrzeb, a ta zobowiązana była przeanalizować zgłoszone sugestie i poinformować kandydata o stopniu ich spełnienia przez Uczelnię lub działaniach, jakie podejmie w celu ich spełnienia.

(akta kontroli, str. 14-43, 793a, 965)

Rektor wyjaśnił, że osoby z niepełnosprawnościami były przyjmowane w ramach ustalonych limitów i nie korzystały z dodatkowych limitów, a jak do tej pory kandydaci nie wnioskowali o tłumacza języka migowego lub o dostosowanie warunków rekrutacji do ich potrzeb.

(akta kontroli, str. 816, 820, 826, 835-836, 862-863)

1.12. W badanym okresie Uczelnia nie była kontrolowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie realizacji zadań dotyczących zapewnienia pełnego udziału niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia i w badaniach naukowych lub wykorzystania środków z funduszu wsparcia.

(akta kontroli, str. 789)

1.13. W latach 2019-2024 ANS nie był zobowiązany do prowadzenia audytu wewnętrznego, w związku z tym, że ani przychody ani koszty w planach

⁵⁸ W roku akademickim 2019/2020 odbyło się pięć spotkań, 2021/2022 -15, 2023/2024 - 12, a 2024/2025 - 10.

⁵⁹ Internetowa Rejestracja Kandydatów

⁶⁰ Schodolaz, windy z sygnalizatorem dźwiękowym pięter, brak progów, pętla indukcyjna w biurze.

⁶¹ Uchwały Senatu Uczelni nr: 377/2019 z dnia 27 lutego 2019 r., 392/2019 z dnia 26 września 2019 r., 410/2020 z dnia 18 grudnia 2020 r., 437/2021 z dnia 28 maja 2021 r., 456/2022 z dnia 22 czerwca 2022 r., 468/2022 z dnia 24 października 2022 r., 474/2023 z dnia 28 kwietnia 2023 r., 478/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.

⁶² Uchwała Senatu Uczelni nr 478/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.

rzeczowo-finansowych nie były wyższe niż te wskazane w art. 274 ust 2 pkt. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶³.

(akta kontroli, str. 864)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ubytki i nierówności nawierzchni dróg asfaltowych⁶⁴ i parkingu, znajdujących się na kampusie Uczelni przy ul. Wrzesińskiej, utrudniały poruszanie się po terenie Uczelni, co stanowiło o nierzetelnym realizowaniu zadania w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej.

Rektor wyjaśnił, że ANS nie jest właścicielem wszystkich działek na terenie kampusu, część z nich należy do Miasta Gniezna i na tym terenie remont jest niemożliwy. ANS prowadził od kilku miesięcy rozmowy z władzami Miasta Gniezna w sprawie przekazania dróg na rzecz Uczelni

(akta kontroli, str. 791-793, 835, 972-973)

W ocenie NIK prowadzenie rozmów w celu przekazania dróg na rzecz Uczelni nie było działaniem wystarczającym, gdyż nie doprowadziło do wypracowania rozwiązań zapewniających osobom o ograniczonej sprawności, w tym także ruchowej, możliwości korzystania z tego terenu. Uczelnia powinna była podjąć też inne działania zmierzające do usunięcia tych uszkodzeń.

2. W okresie objętym kontrolą na stanowisku Pełnomocnika zatrudnionych było kolejno sześć osób. Pełnomocnik pełnił dyżur przez jedną godzinę w tygodniu, a na stronie internetowej nie podano numeru telefonu do kontaktu z Pełnomocnikiem

(akta kontroli, str. 87-92, 98-99, 105-107, 124-125, 188-194, 791)

Rektor wyjaśnił, że częste zmiany na stanowisku Pełnomocnika spowodowane były rezygnacją ze stanowiska lub odejściem z pracy na Uczelni. Wskazał też, że ze względu na niewielką liczbę osób ze szczególnymi potrzebami, które studiuje lub pracują na Uczelni, nie widział potrzeby wyodrębnienia organizacyjnego Biura, a obecność Pełnomocnika według niego była wystarczająca.

(akta kontroli, str. 815, 817-819)

Dokonywanie częstych zmian na stanowisku Pełnomocnika, ograniczenie możliwości kontaktu z nim (numer telefonu do kontaktu uzupełniony został w czasie trwania kontroli) oraz ustalenie tylko jednej godziny dyżuru tygodniowo, było działaniem nierzetelnym, gdyż nie uwzględniało wszystkich form kontaktu osób z niepełnosprawnościami z Uczelnią, ze względu na specyfikę ich potrzeb i nie zapewniało wszystkim studentom równych warunków kontaktu z Pełnomocnikiem. Stosowane rozwiązanie wpływało na ograniczenie dostępu do osoby, które powinna świadczyć także bieżące wsparcie i pomoc.

3. Nieustalenie przez Rektora celów do realizacji w zakresie zwiększenia dostępności Uczelni i mierników ich realizacji było działaniem nierzetelnym. Brak wskazania celów do osiągnięcia oraz mierników ich realizacji powodował, że działania w tym obszarze były doraźne i zwiększały ryzyko braku ich kompleksowości w poprawie dostępności Uczelni, co przy częstych zmianach na stanowisku Pełnomocnika nie gwarantuje rzetelnej realizacji spraw osób ze

⁶³ Dz.U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm.

⁶⁴ Miejsce dla niepełnosprawnych, które znajdowało się przy budynku nr 3, było wyłożone kostką betonową i nie stwierdzono tam ubytków i nierówności.

szczególnymi potrzebami. Na konieczność określenia tych celów wskazywało również współpracujące z uczelnią Stowarzyszenie.

(akta kontroli, str. 424, 816, 818-819, 967-970)

Rektor wyjaśnił, że celów takich nie ustalano, ponieważ za wystarczające uważał ogólne zapisy znajdujące się w zarządzeniach zobowiązujące Uczelnię do podejmowania działań mających na celu uwzględnienie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, a także usuwanie barier w dostępności i zapobieganie ich powstawaniu. Zaznaczył jednocześnie, że przy aktualizacji strategii działania Uczelni, zostanie ona uzupełniona o stosowne cele w tym zakresie.

(akta kontroli, str. 816, 819, 967-968)

4. Rektor, pomimo posiadanych środków, nie zrealizował w latach 2022-2023 uzasadnionych wniosków Pełnomocnika dotyczących poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, tj: likwidacji progów w korytarzach, oznaczenia sal kodami QR i umieszczenia piktogramów usytuowania windy, zamontowania instalacji przywoławczych w toaletach, przeprowadzenia szkolenia z zakresu dostępności i wsparcia osób z niepełnosprawnościami, zakupu trzech przenośnych pętli indukcyjnych i dwóch stanowisk tłumacza języka migowego. Było to działaniem nierzetelnym i nie poprawiało sytuacji osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli, str. 67-86, 149-169, 829-830, 961-964)

Rektor wyjaśnił, że wnioski te będą realizowane sukcesywnie w najbliższym czasie. Podał także powody braku realizacji wniosków, w tym m.in. brak środków oraz względy organizacyjne – pozyskanie obiektu przy ul. Wrzesińskiej i związana z tym przeprowadzka.

(akta kontroli, str. 825, 829-830)

Wyjaśnienia Rektora o braku środków na realizację wniosków nie znajdują potwierdzenia w stanie faktycznym, ponieważ w funduszu znajdowały się niewykorzystane środki, a zadania mogły być realizowane sukcesywnie.

OCENA CZĄSTKOWA

W Uczelni powołany został Pełnomocnik, któremu przydzielone zostały zadania w zakresie udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami. Uczelnia nie ustaliła jednak dla Pełnomocnika celów do realizacji w ramach wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami, co było działaniem nierzetelnym i przy dużej rotacji na stanowisku Pełnomocnika, powodowało, że podejmowane działania miały charakter doraźny, bez uwzględnienia potrzeby planowania trwałych i kompleksowych rozwiązań. Poza tym nie wszystkie uzasadnione wnioski Pełnomocnika były realizowane, pomimo że Uczelnia dysponowała środkami na ten cel w ramach funduszu wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Stwierdzono również ograniczone możliwości kontaktu z Pełnomocnikiem, gdyż numer telefonu do kontaktu został podany na stronie internetowej dopiero w czasie trwania kontroli, a Pełnomocnik pełnił dyżur tylko jedną godzinę w tygodniu, co nie ułatwiało osobom ze szczególnymi potrzebami bezpośredniego z nim kontaktu. Uczelnia określiła zasady przyznawania wsparcia i procedury w tym zakresie, dotyczące wszystkich aspektów dostępności, co pozwoliło na udzielenie wsparcia wszystkim osobom, które się o to zwróciły. Uczelnia dostosowywała się informacyjnie i cyfrowo do potrzeb tych osób, i umieszczała na stronach internetowych informacje dotyczące Uczelni. Uczelnia nie podjęła skutecznych działań zmierzających do zapewnienia dostępności architektonicznej odnośnie do parkingu i dróg asfaltowych. Uczelnia aktywnie współpracowała z organizacją reprezentującą środowisko

osób ze szczególnymi potrzebami, projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego przebiegała zgodnie z umową, osiągnięte zostały założone w Projekcie wskaźniki i zwiększona została dostępność Uczelni we wszystkich uwzględnionych w projekcie zakresach.

OBSZAR

2. Gospodarowanie środkami w zakresie realizacji zadania wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2019-2024 ANS otrzymał od ministra⁶⁵ łącznie 138,9 tys. zł tytułem dotacji na fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych⁶⁶, z czego: 23,3 tys. zł w 2019 r. 24,0 tys. zł w 2020 r. 20,0 tys. zł w 2021 r. 33,9 tys. zł w 2022 r. 27,9 tys. zł w 2023 r. i 9,8 tys. zł w 2024 r. Środki funduszu były gromadzone na wydzielonym rachunku bankowym w Banku Gospodarstwa Krajowego. Na koniec 2018 r. Uczelnia nie dysponowała niewykorzystanymi środkami w ramach funduszu.

W badanym okresie ANS wykorzystwała łącznie 136,0 tys. zł z funduszu. Wykorzystanie środków zgromadzonych w funduszu w danym roku wynosiło⁶⁷: 52,5% w 2019 r. 81,2% w 2020 r. 100,0% w 2021 r. 36,6% w 2022 r. 29,0% w 2023 r. i 93,6% w 2024 r. Środki niewykorzystane w wysokości: 11,1 tys. zł w 2019 r. 6,6 tys. w 2020 r. 21,5 tys. zł w 2022 r. 35,1 tys. zł w 2023 r. i 2,9 tys. zł w 2024 r. zasilały Fundusz w roku następnym.

(akta kontroli, str. 451, 454-479)

Rektor wyjaśnił, że niewykorzystanie funduszu w pełnej wysokości wynikało z braku wniosków ze strony studentów oraz okresu pandemii.

(akta kontroli, str. 815-816, 818, 821)

ANS, na potrzeby obliczenia przez ministra wysokości środków należnej dotacji w ramach funduszu, w badanym okresie, zgodnie z prowadzoną ewidencją, wskazało w systemie POLON⁶⁸ łącznie 50 osób z niepełnosprawnościami⁶⁹, z czego dziewięć w 2019 r. sześć w 2020 r. 12 w 2021 r. 13 w 2022 r. i 10 w 2023 r. Na koniec grudnia 2024 r. w ANS studiowało 21 osób z niepełnosprawnościami⁷⁰.

(akta kontroli, str. 453)

2.2. Środki funduszu przeznaczone były przez ANS na: konserwację i utrzymanie urządzeń specjalistycznych – 70,9 tys. zł (52% wydatków), remonty infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami – 9,9 tys. zł (7% wydatków), wynagrodzenie Pełnomocnika – 11,4 tys. zł. (8% wydatków), kursy, szkolenia i konferencje – 11,9 tys. zł (9% wydatków) oraz zakup sprzętu specjalistycznego – 31,9 tys. zł (24% wydatków). Badanie wydatków na kwotę 54,7 tys. zł (40 % wydatków) wykazało, że wydatki były ponoszone zgodnie z przeznaczeniem funduszu. ANS składała sprawozdania roczne za lata 2019-2023 z wykorzystania środków funduszu w wyznaczonym terminie⁷¹. Rektor nie wydatkował środków

⁶⁵ Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego

⁶⁶ Dalej: fundusz

⁶⁷ Dane dotyczą wydatków w odniesieniu do sumy kwoty dotacji z danego roku i kwoty pozostałej z poprzedniego roku.

⁶⁸ Zintegrowany System Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, o którym mowa w art. 342 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571).

⁶⁹ Według stanu na koniec grudnia danego roku.

⁷⁰ Na dzień zakończenia kontroli termin na wprowadzenie danych do systemu POLON jeszcze nie minął.

⁷¹ Do 31 marca roku następującego po roku, za który składane było sprawozdanie, zgodnie z §16 ust. 3 pkt b) rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 6 marca 2019 r.

z funduszu, pomimo istnienia uzasadnionych potrzeb w zakresie zwiększania dostępności Uczelni, zawartych we wnioskach Pełnomocnika, o których mowa w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia, co zostało opisane szerzej w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 454-479)

2.3. Wartość realizowanego przez ANS w latach 2021-2023⁷² Projektu wyniosła 4.191.693,19 zł, z czego dofinansowanie 4.000.000,00 zł⁷³, a wkład własny Uczelni - 191.693,19 zł.

(akta kontroli, str. 238-304, 480-574)

W ramach realizacji projektu Uczelnia dokonała wydatków na kwotę 4.191,7 tys. zł⁷⁴ w tym: zakup, wdrożenie i szkolenia w zakresie systemów informatycznych 2.992,7 tys. zł⁷⁵, zakup serwera z oprogramowaniem 260,1 tys. zł, zakup zestawów multimedialnych i projektorów 328,8 tys. zł, dodatki zadaniowe dla Pełnomocnika za weryfikację struktury Uczelni i zaproponowanie zmian w tej strukturze 4,0 tys. zł, usługa weryfikacji procedur Uczelni 94,6 tys. zł, dostawa schodołazu 8,9 tys. zł, szkolenia w ramach projektu 14,6 tys. zł oraz opinia dot. obowiązujących w Uczelni procedur 2,1 tys. zł. Dokonując zakupów ANS stosowała procedury zakupów określone w ustawie z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁷⁶ oraz regulaminy wewnętrzne a koszty i wydatki ewidencjonowane były zgodnie z zasadami projektu. Oględziny wykazały, że sprzęt i oprogramowanie zakupione w ramach Programu znajduje się w Uczelni.

(akta kontroli, str. 317-326, 480-481, 575-788, 791-813, 899-943)

Rektor poinformował, że „zakupione systemy stanowią kluczowy element realizowanego projektu, którego celem jest nie tylko poprawa dostępności Uczelni dla obecnych studentów z niepełnosprawnościami, ale także uczynienie Uczelni bardziej dostępną i atrakcyjną dla przyszłych studentów, którzy borykają się z różnymi trudnościami. Pomimo niewielkiej liczby studentów z niepełnosprawnościami w Uczelni, zapewnienie im odpowiednich narzędzi i wsparcia technologicznego jest jednym z kluczowych elementów polityki Uczelni, mającej na celu zwiększenie dostępności edukacji. Na moment rozpoczęcia projektu Uczelnia nie dysponowała odpowiednimi systemami informatycznymi, które umożliwiałyby kompleksowe i efektywne wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami. W związku z tym, realizacja projektu była szansą na poprawienie jakości usług świadczonych przez Uczelnię poprzez wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych, które pozwoliłyby na podniesienie standardów dostępności, zarówno dla osób z niepełnosprawnościami, jak i dla szerokiego kręgu użytkowników Uczelni. Warto zaznaczyć, że środki przeznaczone na zakup systemów informatycznych zostały pozyskane w ramach projektu, którego celem była poprawa dostosowania Uczelni do rosnących wymagań w zakresie dostępności, jak również zwiększenie efektywności

w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on (Dz.U. z 2022 r. poz. 700).

⁷² Okres realizacji projektu: od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r.

⁷³ Z tej kwoty 3.532.759,02 zł pochodziło ze środków europejskich, a 467.240,98 zł z dotacji celowej.

⁷⁴ Koszty bezpośrednie i pośrednie projektu.

⁷⁵ W tym systemu: obsługi praktyk studenckich 123,0 tys. zł, bibliotecznego 445,5 tys. zł (w tym 307,5 tys. zł licencja i 85,6 tys. zł wdrożenie systemu, 52,4 tys. zł szkolenie z obsługi), e-Wnioski 1.954,4 tys. zł (w tym 246,0 tys. zł licencja, 1.656,0 tys. zł wdrożenie i 52,4 tys. zł szkolenie z obsługi), identyfikacja i opisu procesów 235,3 tys. zł (w tym 233,7 licencja, 1,6 tys. zł szkolenie) i dystrybucja informacji o procesach 234,5 tys. zł (w tym 233,7 tys. zł licencja, 0,8 tys. zł szkolenie).

⁷⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 1320

organizacyjnej. Wykorzystanie środków z projektu, a nie z budżetu Uczelni, wynikało z tego, że projekt ten umożliwił finansowanie działań, które wykraczały poza standardowe potrzeby bieżącego funkcjonowania Uczelni, a jego realizacja miała na celu zapewnienie długofalowego rozwoju i wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami”.

(akta kontroli, str. 832-833)

Realizując Projekt Uczelnia dokonała w 2023 r. zakupu dwóch systemów informatycznych do modelowania (wizualizacji) i do dystrybucji procesów na łączną kwotę 469.855,16 zł. Systemy te służyły do opracowywania i do dystrybucji procedur, a od kwietnia 2023 r. do zakończenia kontroli zamodelowano za ich pomocą siedem procedur, w tym dwie⁷⁷ procedury dotyczące wszystkich studentów i pięć⁷⁸ odnoszących się do osób ze szczególnymi potrzebami. Wszystkie te procedury były aktualizowane ostatni raz w dniu utworzenia.

(akta kontroli, str. 317-326, 480-481, 575-788, 791-813, 898-943)

Rektor wyjaśnił, że systemy te służą do zobrazowania graficznego i dystrybucji procedur w formie graficznej, bardziej dostępnej dla studentów i pracowników. Ponadto zamierzeniem przy zakupie tych systemów i bezterminowych licencji do nich, była chęć cyfryzacji Uczelni i wykorzystania ich w przyszłości, w zależności do pojawiających się potrzeb.

(akta kontroli, str. 831-832)

W ramach Projektu Uczelnia zakupiła 11 zestawów multimedialnych, w skład których wchodziły m.in. drukarki. Znajdowały się one w innych miejscach niż zestawy multimedialne⁷⁹.

(akta kontroli, str. 791-793)

Rektor wyjaśnił, że ww. drukarki są urządzeniami sieciowymi, ich lokalizacja nie pozbawia ich funkcjonalności, w tym w szczególności tych wynikających z faktu, że stanowią one część większego zestawu multimedialnego. Natomiast rozmieszczenie ich w poszczególnych biurach pozwala jednocześnie wykorzystywać je w sposób bardziej efektywny, w tym również dla dobra osób ze szczególnymi potrzebami, na potrzeby których działają poszczególne działy i biura Uczelni.

(akta kontroli, str. 825, 833)

Narodowego Centrum Badań i Rozwoju⁸⁰ zatwierdziło wszystkie 11 wniosków (sprawozdawczych i o płatność) na łączną kwotę 4.191,7 tys. zł, złożonych przez Uczelnię w ramach Projektu.

(akta kontroli, str. 307-421)

Uczelnia w badanym okresie przeznaczyła 175,9 tys. zł ze środków własnych na finansowanie zadań w zakresie zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami (koszty utrzymania i konserwacji platform).

⁷⁷ Prowadzenie rekrutacji i prowadzenie rekrutacji studentów obie utworzono 19 kwietnia 2023 r.

⁷⁸ Analiza potrzeb kandydata-studenta, analiza dostępności informacyjno-komunikacyjnej, dostosowanie materiałów dydaktycznych, dostosowanie procesu ewaluacji i dostosowanie procesu rekrutacji – wszystkie utworzono 18.08.2023 r.

⁷⁹ Drukarki znajdowały się w: sekretariacie Rektora p.201 (1 szt.), gabinecie Rektora p.200 (1 szt.), pokoju kierownika Biura Rektora (1 szt.), Biurze ds. Osób z Niepełnosprawnościami (1 szt.), pokoju Dyrektora Zarządzającego (1 szt.), pokoju Kwestora (1 szt.), pokoju w Dziale Spraw Osobowych (1 szt.), pokoju kierownika Działu Technicznego (1 szt.), w pokoju informatyków (1 szt.), w Dziale Promocji (1 szt.), w Dziale Dydaktyki (1 szt.).

⁸⁰ Dalej: NCBiR

(akta kontroli, str. 970)

2.4. Realizowany Projekt nie był kontrolowany przez Instytucję Pośredniczącą oraz inne uprawnione podmioty.

(akta kontroli str. 789)

Uczelnia nie otrzymywała od innych uczelni materiałów dotyczących realizacji projektu „Uczelnia dostępna” w ścieżce MAXI. Rektor wyjaśnił, że ANS jest niewielką uczelnią i podczas tworzenia procedur w zakresie dostępności opierano się przede wszystkim na zapisach Regulaminu Konkursu oraz dokumencie „Modele wsparcia uczelni w celu zwiększenia ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami”, poza tym, na bieżąco analizowano funkcjonujące procedury z innych mniejszych uczelni, które realizowały ścieżkę MIDI.

(akta kontroli str. 816, 821-822)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość w zakresie nierzetelnego gospodarowania przez Rektora w latach 2022-2023 środkami z funduszu. Pełnomocnik zgłosił w tych dwóch latach zapotrzebowanie na realizację wydatków odnoszących się do poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, tj: likwidacji progów w korytarzach, oznaczenia sal kodami QR i umieszczenia piktogramów usytuowania windy, zamontowania instalacji przywoławczych w toaletach, przeprowadzenia szkolenia z zakresu dostępności i wsparcia osób z niepełnosprawnościami, zakupu trzech przenośnych pętli indukcyjnych i dwóch stanowisk tłumacza języka migowego, które nie zostały zrealizowane. Zaznaczyć należy, że wysokość środków niewykorzystanych z funduszu na koniec każdego z tych lat wynosiła odpowiednio: 21,5 tys. i 35,1 tys. zł.

(akta kontroli, str. 67-86, 149-169, 829-830, 961-964)

Rektor wyjaśnił, że wnioski te będą realizowane sukcesywnie w najbliższym czasie. Podał także powody braku realizacji wniosków, w tym m.in. brak środków oraz względy organizacyjne – pozyskanie obiektu przy ul. Wrzesińskiej i związana z tym przeprowadzka.

(akta kontroli, str. 825, 829-830)

Wyjaśnienia Rektora o braku środków na realizację wniosków nie znajdują potwierdzenia w stanie faktycznym, ponieważ w funduszu znajdowały się niewykorzystane środki, a zadania mogły być realizowane sukcesywnie. Podkreślić należy również, że w związku z zastosowaniem mechanizmu obniżenia wysokości dotacji w sytuacji wysokiego stanu środków niewykorzystanych na koniec roku poprzedniego, o którym mowa w art. 416 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁸¹, Ministerstwo dokonało zmniejszenia kwoty wynikającej z podziału algorytmicznego na rok 2023 o 11,3 tys. zł, a na rok 2024 o 26,7 tys. zł. W konsekwencji przyznane zostały ANS środki w wysokości odpowiednio 27,9 tys. zł i 9,8 tys. zł.

⁸¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1571.

OCENA CZĄSTKOWA

Dotacja na fundusz wsparcia osób z niepełnosprawnościami wykorzystana została zgodnie z przeznaczeniem, ale Uczelnia nie wykorzystywała wszystkich dostępnych środków, mimo zidentyfikowania potrzeb możliwych do sfinansowania z tego źródła. Niewykorzystanie środków w pełnej wysokości wpłynęło na umniejszenie wysokości przyznanej dotacji w kolejnym roku, a tym samym zmniejszenie szans na realizację przez Uczelnię wszystkich zidentyfikowanych potrzeb osób o ograniczonej sprawności. Realizacja projektu przebiegała zgodnie z umową, a wnioski składane do NCBiR były zgodne z ewidencją księgową i obejmowały zakres rzeczowy i finansowy objęty umową o dofinansowanie.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- Wnioski
1. Podjęcie działań w celu zapewnienia osobom o ograniczonej sprawności możliwości korzystania z terenu kampusu Uczelni.
 2. Ustalanie okresowych celów do realizacji dla Pełnomocnika i mierników ich realizacji.
 3. Realizacja uzasadnionych wniosków Pełnomocnika w przypadku posiadania środków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 31 stycznia 2025 r.

Kontroler
Grzegorz Wojtasz
Specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
Dyrektor
dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. Wicedyrektor Delegatury NIK w
Poznaniu

/-/

Zmian w wystąpieniu
pokontrolnym dokonała:

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Poznaniu

z up. dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. Wicedyrektor

/podpisano elektronicznie/